ANALİZ

TEMMUZ 2017 SAYI: 209

15 TEMMUZ'DAN BİR YIL SONRA

TÜRKİYE'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ

NECDET ÖZÇELİK, RIFAT ÖNCEL, SİBEL DÜZ

SETA

ANALİZ

TEMMUZ 2017 SAYI: 209

15 TEMMUZ'DAN BİR YIL SONRA

TÜRKİYE'NİN TERÖRLE MÜCADELESİ

NECDET ÖZÇELİK, RIFAT ÖNCEL, SİBEL DÜZ

SETA

COPYRIGHT © 2017
Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Uygulama: Erkan Söğüt
Kapak Fotoğrafı: shutterstock.com
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul
Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.
1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire
21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	**7**
KISALTMALAR	**8**
GİRİŞ	**9**
DARBE GİRİŞİMİ VE SONRASINDA PKK İLE MÜCADELE	**10**
DARBE GİRİŞİMİ VE SONRASINDA DEAŞ İLE MÜCADELE	**15**
SONUÇ	**20**

YAZARLAR HAKKINDA

Necdet ÖZÇELİK

Yüksek lisans eğitimini Atılım Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Necdet Özçelik, terörizm ve ayaklanma konularında saha ve akademik çalışmalar yapmaktadır. Uzun yıllar Özel Kuvvetler Komutanlığında çalışan Özçelik 2014 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli olmuştur. Özçelik, Türk Özel Kuvvetler Komutanlığı kurs ve eğitimlerine ilave olarak ABD Özel Kuvvetler kursunu bitirmiş ve NATO Uzun Mesafeli Keşif Okulunda da eğitim görmüştür. Türkiye'deki terörle mücadeledeki görevlerle birlikte Irak, Afganistan ve Kırgızistan gibi devlet dışı silahlı aktörlerin şekillendirdiği düşük yoğunluklu çatışma ortamlarında da harekat, eğitim ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunmuştur. SETA Vakfı'nda güvenlik ve savunma araştırmacısı olarak çalışmalarına devam eden Özçelik'in uzmanlık alanları arasında terörizm, terörle mücadele, ayaklanma, ayaklanmaya karşı koyma ve devlet dışı silahlı aktörler yer almaktadır.

Rıfat ÖNCEL

Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden 2014 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde sürdürmektedir. Araştırma alanları arasında gayrinizami harp, terörizm ve ayaklanma, şiddet yanlısı devlet dışı aktörler ve radikalleşme sosyolojisi bulunmaktadır. SETA Ankara Güvenlik Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak çalışmaktadır.

Sibel DÜZ

2013 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun olan Sibel Düz, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortadoğu Araştırmaları Yüksek Lisans programında yüksek lisansına devam etmektedir. Terörizm çalışmaları, düzensiz savaşlar, şiddete varan aşırıcılığa karşı mücadele (CVE) ve ayaklanmalar alanlarında araştırmalarını sürdürmektedir. SETA Ankara Güvenlik Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak çalışmaktadır.

ÖZET

15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında Türk güvenlik kurumları bir dizi güvenlik zorluklarıyla karşılaşmıştır. Bu zorlukların içerisinde Türk güvenlik güçlerinin mücadele hazırlılığını test eden terör örgütleri bulunmaktadır. Türkiye içinde ve dışında terörizm ile mücadele eden ana güvenlik kurumu Türk Silahlı Kuvvetleridir (TSK). Bu nedenle TSK'nın mücadeleye hazırlığı darbe girişimi içerisinde yer alan general ve amirallerin yüzde 44'ünün girişimin hemen ertesinde ordudan ihraç edilmeleri nedeniyle sorgulanmıştır. Ordudan çok sayıda FETÖ üyesinin ihraç edilmesinin, TSK'nın savaş gücüne olumsuz yönde yansıyacağı sıklıkla dile getirilen bir iddiadır. Ne varki beklentilerin aksine Türk güvenlik güçleri PKK ve DEAŞ unsurlarına karşı Ağustos 2016'dan beri daha etkin bir mücadele verirken Suriye'nin kuzeyine geniş çaplı bir sınır ötesi operasyon dahi düzenleyebilmiştir. Operasyonların verimliliği iki faktöre bağlanabilir: FETÖ üyelerinin güvenlik güçlerinden tasfiyesinin ardından engelleyici faaliyetlerinin ortadan kalkması ve hükümetin güvenlik kuruluşlarını süratli bir şekilde yeniden organize etmesi. İhraçlar sebebiyle terörle aktif olarak mücadele veren birimlerde sık sık rotasyon yaşansa da operasyonel sürekliliğin korunduğu ifade edilebilir. Bu analiz Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası son bir yıl içerisinde PKK ve DEAŞ terör örgütleri ile mücadele stratejisine ilişkin Türk güvenlik güçlerinin mücadeleye hazırlılık durumunu aydınlatmayı amaçlamaktadır.

Bu analiz 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında Türk güvenlik güçlerinin terörle mücadeleye hazırlılık durumunu aydınlatmayı amaçlamaktadır.

KISALTMALAR

ATGM	Güdümlü Tanksavar Füzesi (*Anti-Tank Guided Missile*)
TM	Terörle Mücadele
DEAŞ	DAESH ifadesinin Türkçe kullanımı (*al-Dawla al-Islamiya al-Iraq al-Sham*)
ÖSO	Özgür Suriye Ordusu
EYP	El Yapımı Patlayıcı (*Improvised Explosive Device*)
KCK	Kürdistan Topluluklar Birliği (*Koma Ciwaken Kurdistan*)
MANPADS	Omuzdan Atılan Hava Savunma Sistemleri (*Man-portable Air Defense Systems*)
PKK	Kürdistan İşçi Partisi (*Kurdistan Workers' Party*)
SVEST	İntihar yeleği (*Suicide Vest*)
SVBIED	Araca monte edilmiş canlı bomba mühimmatı (*Suicide vehicle borne improvised explosive device*)
İHA	İnsansız Hava Aracı (*Unmanned Air Vehicle*)
VBIED	Araca monte edilmiş el yapımı patlayıcı (*Vehicle borne improvised explosive device*)
YPG	Halk Koruma Birlikleri (*People's Defense Units—Yekîneyên Parastina Gel*)
YPJ	Kadın Koruma Birlikleri (*Women's Protection Units—Yekîneyên Parastina Jin*)
YPS	Sivil Koruma Birlikleri (*Civil Protection Units—Yekîneyên Parastina Sivil*)

GİRİŞ

Suriye iç savaşı ve Irak'taki süregelen çatışmalar; Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve güvenlik alanındaki kapasitelerine meydan okuyan birçok yeni boyut ortaya çıkarmıştır. İki ülkedeki kaotik güvenlik ortamı farklı aktörleri bölgeye çekmiş ve bu durum Türkiye'nin sınırları boyunca güvenlik istikrarını bozmuş, daha sonra bu durum kendi sınırları içine sıçramıştır. PKK/YPG ve DEAŞ, Türkiye'nin sınır güvenliğindeki riskleri artıran iki önemli tehdit haline gelmiştir. Böylece sınır güvenliğindeki geleneksel tehditler yerini alışılmadık yeni tehditlere bırakmıştır. Buna paralel olarak PKK/YPG ve DEAŞ Türkiye ile komşu bölgelerdeki çatışmalara angaje olduğu için sınır güvenliği önemli bir mesele haline gelmiş ve Türkiye yabancı terörist savaşçılar için geçiş rotasında olduğundan hedef ülkelerden biri olmuştur. Türk güvenliği metropollerde ve sınırdaki PKK/YPG ve DEAŞ'ın klasik tehdit saldırılarının yanı sıra 2016'nın ortalarına dek PKK'nın Türkiye'nin doğusunda kışkırttığı "ayaklanma"nın yol açtığı geniş ölçekli, kentsel terör dalgalanmasıyla da karşı karşıya kalmıştır. İstihbarat, polis ve askeri birimler arasındaki uyumsuzluk; terör örgütlerinin yol açtığı güvenlik zaafiyetinden sorumlu tutulmuştur. Mayıs 2016'ya gelindiğinde Türk güvenlik güçlerinin şehir merkezlerindeki PKK dalgalanmasını dağıtmış olmalarına rağmen, Temmuz ayındaki FETÖ darbe girişimi ülkedeki güvenlik durumunu daha da karışık hale getirmiştir.

Çeşitli tehditlerin yol açtığı güvenlik handikapları ve bunlarla mücadele etmek için farklı yolların kullanılması gerekliliği, FETÖ üyeleri tarafından kendilerine durumdan vazife çıkarmak için kullanılan bir yöntem olarak gözlenmektedir. Darbe girişimine yönelik verilen operasyon emri bir vazife-durum korelasyonuna dayanır.[1] Askeri çevrelerce bilindiği üzere tüm askeri faaliyetler durum ve vazifenin gerektirdiği eksende gelişen askeri karar alma sürecinin sonunda gerçekleştirilir. Darbenin gerekçesi olarak gösterilen 15 Temmuz 2016'dan önceki kaotik durumun FETÖ'cü generaller tarafından darbe girişimine zemin hazırlamak ve meşruiyet kazandırmak için oluşturulduğu düşünülmektedir. Hatay, Kilis, Gaziantep, Mardin, Şırnak, Hakkari ve Iğdır'da görev yapan kimi general ve üst düzey subay darbe girişimi öncesi süreçte görev bölgelerindeki terör olaylarına göz yummak suretiyle darbe girişiminde yer aldıkları iddiasıyla görevden alınıp tutuklanmıştır.

Türk ordusu 31 Temmuz 2016 itibarıyla 158 general ve amiral, 2 bin 133 subay ve 731 astsubayı FETÖ mensubu olmak suçlamasıyla ihraç etmiştir. Stratejik militer karar alma kadroları ilk dalga ihraçlara hatırı sayılır miktarda insan gücü ve know-how kaybı yaşamıştır. General ve stratejik askeri yetkililerin yanı sıra hava kuvvetlerinden de önemli sayıda pilotun ihraç edilmesi, Türkiye'nin savaşma ve çatışmaya hazır olma durumuna dair endişeler doğurmuştur. 29 Nisan 2017'de yayımlanan 689 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile general/amiral, subay,

1. Bkz. "Yurtta Sulh Konseyi Bildirisi-TRT", Youtube, 15 Temmuz 2016, https://www.youtube.com/watch?v=83mhwNVl54A, (Erişim tarihi: 10 Temmuz 2017).

astsubay, uzmanlar ve askeri okul öğrencileri de dahil olmak üzere TSK'da yaşanan toplam ihraç sayısı 10 bin 14'e ulaşmıştır.

Ordudan çok sayıda FETÖ üyesinin ihraç edilmesinin TSK'nın savaş gücüne olumsuz yönde yansıyacağı sıklıkla dile getirilen bir iddiadır. Ne var ki beklentilerin aksine Türk güvenlik güçleri PKK ve DEAŞ unsurlarına karşı Ağustos 2016'dan beri daha etkin bir mücadele verirken Suriye'nin kuzeyine geniş çaplı bir sınır ötesi operasyon dahi düzenleyebilmiştir. Operasyonların verimliliği iki faktöre bağlanabilir: FETÖ üyelerinin güvenlik güçlerinden tasfiyesinin ardından engelleyici faaliyetlerinin ortadan kalkması ve hükümetin güvenlik kuruluşlarını süratli bir şekilde yeniden organize etmesi. İhraçlar sebebiyle terörle aktif olarak mücadele veren birimlerde sık sık rotasyon yaşansa da operasyonel sürekliliğin korunduğu ifade edilebilir.

FETÖ tasfiyeleri Türk güvenlik güçlerinin istihbarat üstünlüğünü elde etmesine yardımcı olmuştur. Böylece polis operasyonları terör örgütlerinin yardımcı üyelerini hedef almış ve terör bağlantıları açığa çıkarılabilmiştir. Türk güvenlik güçleri yardımcı ağların deşifresiyle operasyonel üstünlüğü ele geçirmiş ve metropollerde DEAŞ'ın hücre evlerine SWAT operasyonları gerçekleştirilirken kırsal alanlarda da PKK'ya yönelik özel askeri operasyonlar düzenlenmiştir. Operasyonel üstünlük DEAŞ'ın Türkiye'de organize ataklar gerçekleştirmesinin önünü kesmiş ve PKK'lı teröristlerin de beş-yedi kişilik küçük taktiksel unsurlar halinde Türkiye'nin doğusundaki kırsal alanlara yayılmasını sağlamıştır. Bununla birlikte istihbari üstünlüğün (kamu diplomasisi) halen geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu analiz Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası son bir yıl içerisinde PKK ve DEAŞ terör örgütleri ile mücadele stratejisine ilişkin Türk güvenlik güçlerinin mücadeleye hazırlılık durumunu aydınlatmayı amaçlamaktadır.

DARBE GİRİŞİMİ VE SONRASINDA PKK İLE MÜCADELE

Darbe Girişimi Öncesinde PKK'nın Şehir Savaşı Stratejisi ve Terör Paradigmaları

PKK'nın terör örgütünden ayaklanma hareketine evrilme stratejisi —YPG'nin DEAŞ ile mücadele eden bir grup olarak kabul görmesi ile— Suriye'deki gelişmelerin yol açtığı pragmatik beklentiler üzerine inşa edildi. Uluslararası aktörlerin desteğini kazanacağını umut eden PKK, 2015 yılının üçüncü ve dördüncü çeyreğinde şehir merkezlerinde Türk devletine karşı bir "halk savaşı" yaratmanın uğraşı içine girdi. PKK'nın Türkiye'nin doğusunda izlediği şehir savaşı stratejisi bir dönüşüm hareketi olmakla birlikte örgütün operasyonel hedefleri olan etnik radikalleşme, halk desteğinin kazanılması, alan hakimiyeti ve hakimiyet sağlanan bölgelerin yönetimine de hizmet etti. Kentsel alanlarda yoğunlaşan PKK "öz yönetim" ve "öz savunma" adı altında bir çeşit yarı egemenlik kurmak maksadıyla şiddeti tırmandırarak silahlı çatışma sürecini derinleştirdi. Buna ek olarak KCK eş başkanı Bese Hozat 2015 yılında kent merkezlerinde yürütülecek silahlı stratejinin "Devrimci Halk Savaşı" olacağını vurguladı.[2]

Şehir savaşının "çatışma ekosistemi"nin karmaşıklığı beraberinde PKK için birtakım başarısızlıkları da getirdi. PKK'nın bir terör hareketi oluşunu ayaklanma hareketi olarak meşrulaştıran mevcut uluslararası düzen ile ayaklanmanın ideolojik ve metodolojik uyumundan örgüt faydalanamadı. Suriye'de YPG vasıtasıyla devlet aktörlerinin doğrudan veya dolaylı desteğini kazansa bile PKK'nın Türkiye'deki stratejisi toplumsal, bilişim ve güvenlik alanında geri tepti. Hükümetin reaksiyonu, halkın eleştirel yaklaşımı ve çevresel engeller PKK'nın şehir stratejisinin çöküş

2. Bese Hozat, "Yeni Süreç Devrimci Halk Savaşı Sürecidir", *Özgür Gündem*, 15 Temmuz 2015.

ŞEKİL 1: OCAK 2016'DAN İTİBAREN PKK SALDIRILARI VE TÜRK GÜVENLİK OPERASYONLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

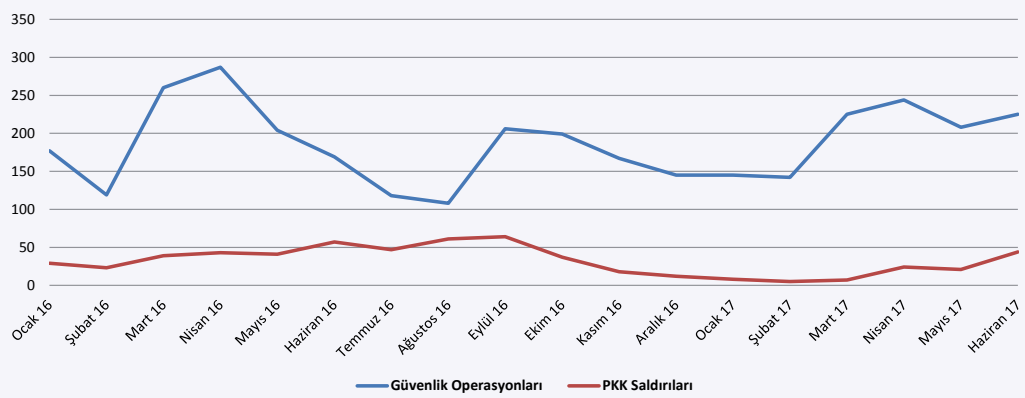

yolunu açtı. Böylelikle PKK dağlık bölgelerde sürdürdüğü kırsal terör kimliğine geri dönmek zorunda kaldı. Nisan 2016'dan itibaren Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Güneydoğu'da alan hakimiyetini bütünüyle yeniden sağlarken, PKK şehirlerde yürüttüğü taktiklerin aksine geleneksel kırsal taktikleri yeniden benimsedi. Kanıtlandığı üzere askeri üslere ve tesislere saldırarak ve kendisini radikal sol gruplarla aynı çatı altında birleştirerek PKK, savaşı farklı coğrafi bölgelerde yeni alanlar açarak konsolide etmeye çalıştı. Bununla birlikte PKK, TAK'ı kıra çekilme sürecinde yumuşak hedeflere karşı kitlesel saldırıları sürdürmek ile görevlendirdi. Önceki aylarda meydana gelen saldırıların sayısı güvenlik operasyonları ile kıyaslandığında PKK'nın rutin saldırı ivmesini artan bir eğilimle koruduğu, güvenlik güçlerinin ise Temmuz ayına kadar operasyon sıklığını azalttığı açıkça görülmektedir. Bu durum PKK'nın güvenlik kurumlarındaki FETÖ üyeleri ile ilişkilerine de şüphe çekmektedir.

Nisan 2016'dan itibaren kırsal alanda HPG ve TSK arasında yoğunlaşan çatışmalar nedeniyle şehirlerde sivil kayıpların azaldığı, PKK'nın kentlerde araçsallaştırdığı genç milis gruplarından oluşan YPS'nin proaktif rolünün zayıfladığı söylenebilir.

15 Temmuz darbe girişimini takip eden dönemde güvenlik güçlerinin operasyon sıklığını çatışma sürecinde askeri dengeleri etkileyecek ölçütte azalttığı gözlemlenmiştir. Haziran ve Ağustos aylarında yürütülen operasyonlar karşılaştırıldığında darbe girişiminden önce güvenlik güçleri PKK'ya yönelik 169 operasyon gerçekleştirirken darbe girişimi meydana geldikten sonra yürütülen operasyon sayısının 108'e düştüğü tespit edilmiştir. Buna karşılık PKK saldırı temposunu sırasıyla Haziran'da 57, Temmuz'da 47 ve Ağustos'ta 61 saldırı gerçekleştirerek korumuştur. Öyle ki darbe girişiminin akabinde 29 Temmuz'da Hakkari Çukurca'ya bağlı Taşbaşı köyünde yol kontrolü gerçekleştiren 5 asker PKK'nın uzun menzilli silahlarla gerçekleştirdiği saldırıda şehit olmuş, 8 asker ise yaralanmıştır.[3] Bunu müteakip Cemil Bayık PKK'nın medya kanalı Fırat Haber Ajansı'na verdiği bir demeçte "savaşı şehirlere yaymak" ile Türkiye'yi tehdit etmiştir.[4] Bu durum PKK'nın darbe girişimi ile birlikte TSK'da yaşanan FETÖ mensubu subayların görevden alınmasını, TSK'da yaşanan bir kan kaybı ve operasyonel zayıflık olarak atfetmesi ve nihayetinde Suriye'de olduğu gibi kaostan fırsat yaratmaya çalışma çabası olarak görülebilir.

Öte yandan PKK el yapımı patlayıcı ve bomba yüklü araç kullanarak, kamuoyuna mal

3. "Hakkari'den Çatışma Sesleri: 5 Şehit, 8 Yaralı", *Milliyet,* 29 Temmuz 2016.

4. "PKK's Bayık Threatens Turkey", *Hurriyet Daily News,* 8 Ağustos 2016.

olmuş kişilere yönelik eylemler gerçekleştirerek şiddeti tırmandıracağı mesajını verirken, hükümet operasyon alanını şehir merkezleri ve kırsal alana eş zamanlı yayarak PKK'nın toplumsal, siyasi ve askeri kollarını ortadan kaldırmaya yönelik operasyonlar gerçekleştirmiş; toplumsal, siyasi, entellektüel ve medya faaliyet sahasındaki destekçilerine karşı birtakım önlemler almıştır.

Darbe Girişiminden Sonra PKK'nın Harekat Tarzı ve Tehdidin Boyutu

Şekil 2, 15 Temmuz 2016'dan itibaren PKK tarafından gerçekleştirilen saldırıları göstermektedir. Temmuz ayının ilk yarısında 22, ikinci yarısında ise 25 saldırının gerçekleşmesi PKK'nın saldırı ivmesinde önemli ölçüde bir değişim olmadığını göstermektedir. PKK'nın saldırı ivmesindeki esas değişim Ağustos ayında saldırı sayısında keskin bir yükseliş yaşanması ile kendini göstermiştir. Darbe girişimi sonrasında PKK'nın gerçekleştirdiği ilk saldırılar silahlı saldırılar EYP, bomba yüklü araç, rehin alma, yol kesme ve kundaklama eylemleridir. Eylem türlerindeki bu çeşitlilik PKK'nın güvenlik güçlerinin saldırıya açık olma durumundan pragmatik bir şekilde istifade ettiğine işaret etmektedir. Aynı zamanda PKK'nın darbe girişimi sonrasındaki hassas güvenlik ortamına son derece iyi hazırlandığı şeklinde yorumlanabilir. Darbe girişiminden sonra PKK saldırılarına silahlı saldırı ve EYP saldırıları hakim olsa da en fazla zayiat ile sonuçlanan bomba yüklü araçlarla gerçekleştirilen saldırılardır. 18 Ağustos 2016'da Elazığ'da meydana gelen saldırıda olduğu gibi bu saldırılarda sivillerin yanı sıra güvenlik güçleri de oldukça fazla kayıp vermiştir. Birden fazla hedefe yönelik bu saldırılar Aralık 2016'ya kadar devam etmiştir. Güvenlik güçleri yeniden örgütlenirken istihbarat ve operasyonel üstünlüğün kazanılması ile birlikte PKK saldırıları da azalmıştır.

Yaklaşan kış koşullarının yanı sıra Eylül, Ekim ve Kasım aylarında Hakkari Çukurca'daki PKK unsurlarına yönelik yürütülen güvenlik operasyonlarında terör örgütü ağır kayıplar vererek eylem sıklığını azaltmak zorunda kalmıştır (Bkz. Şekil 1 ve 8). Kasım ve Aralık aylarında PKK bomba yüklü araç saldırıları ile güvenlik ortamına tesir etmek ve bir hakimiyet alanı oluşturmak istese de güvenlik operasyonları örgütü Mart 2017'ye kadar baskı altında tutarak eylem kapasitesini sınırlandırmıştır. Suriye'deki tecrübelerine de dayanarak yereldeki güvenlik unsurlarına yönelik ATGM (Güdümlü Tanksavar Füzesi) ile gerçekleştirilen saldırılar gibi yeni tür saldırıları hava koşullarının da hafiflemesi ile birlikte kullanmaya başlamıştır. Silahlı saldırılar (sınır güvenliğinden sorumlu birimlere yönelik baskınlar ve operasyon güçlerine yapılan pusular) ve EYP saldırıları PKK'nın güvenlik güçle-

ŞEKİL 2: DARBE GİRİŞİMİNDEN SONRA PKK SALDIRILARI

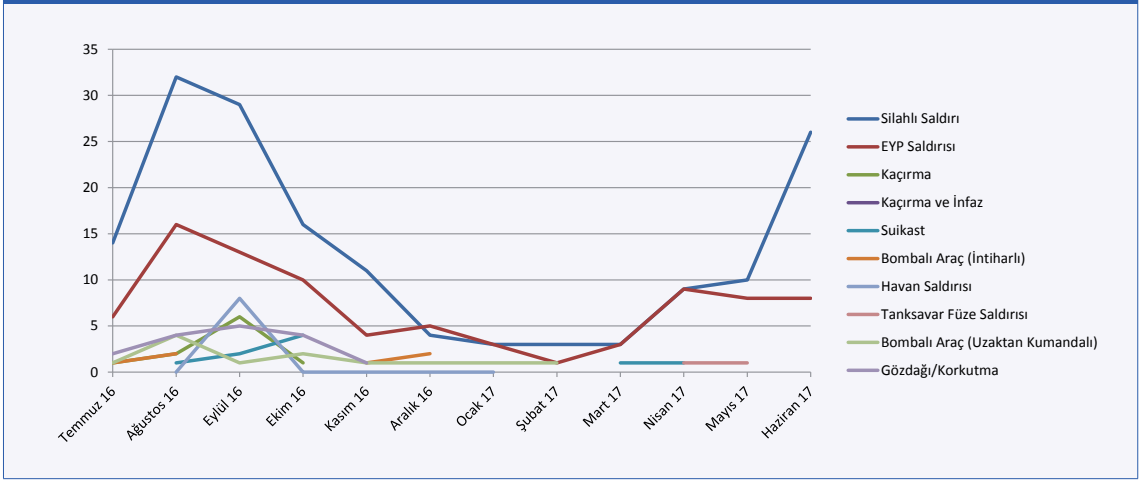

ŞEKİL 3: DARBE GİRİŞİMİNDEN SONRA PKK SALDIRILARI

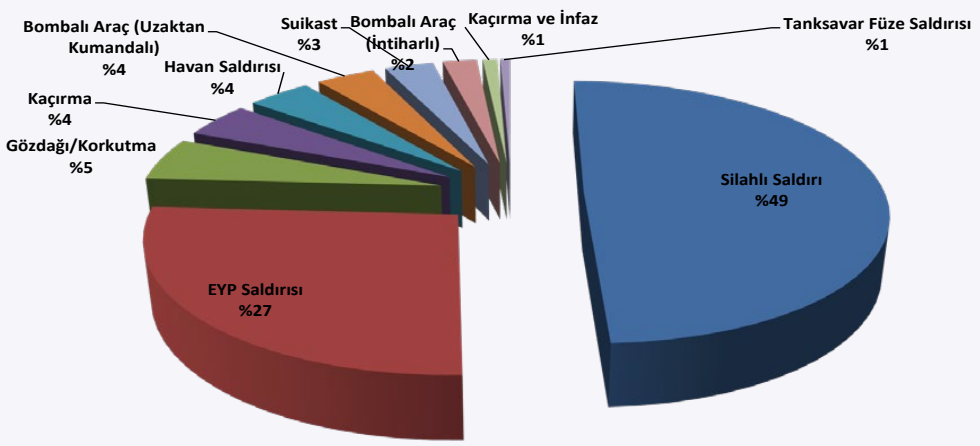

ŞEKİL 4: GÜVENLİK GÜÇLERİNİN PKK SALDIRILARI SONUCU KAYIPLARI

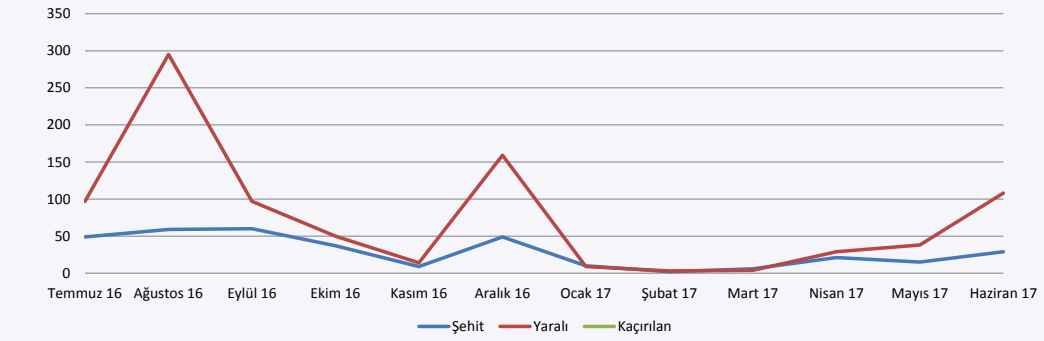

ŞEKİL 5: PKK SALDIRILARI SONUCU SİVİL KAYIPLAR

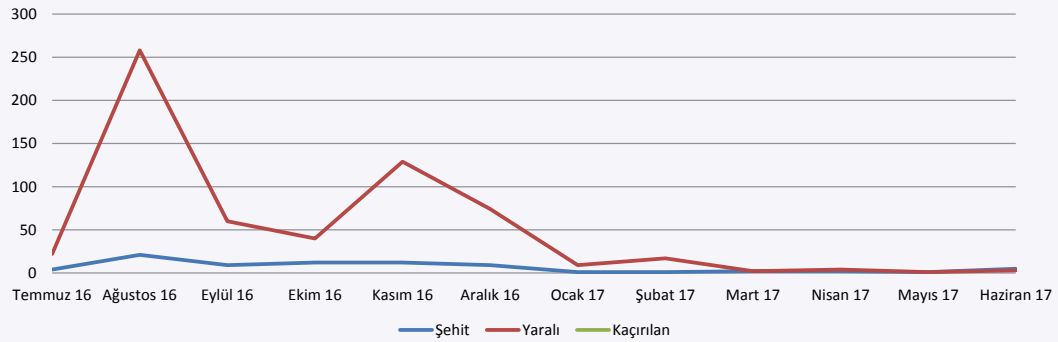

rine yönelik silahlı "mücadele"yi sürdürmek için kullandığı birincil yöntem haline gelmiştir. Öte yandan örgüt Nisan 2017'den itibaren yerel politikacılara karşı suikastler düzenlemiş; köy korucuları, devlet görevlileri (öğretmenler) ve sivilleri kaçırmaya da devam etmiştir. Tüm bu eylemlerin arasında en son ve en yeni saldırı türü ise devlet görevlileri ve sivillerin kaçırılmasıdır.

15 Temmuz darbe girişiminden sonra PKK saldırılarında 425 kişi (346 güvenlik personeli ve 79 sivil) hayatını kaybetti ve 1.522 kişi (903 güvenlik personeli ve 619 sivil) de yaralandı.[5]

Darbe Girişiminden Sonra Türkiye'nin PKK ile Mücadele Stratejisi

FETÖ üyelerinin ihraç edilmesiyle istihbarat, kolluk kuvvetleri ve askeri kurumlar arasında yurt içi ve sınır ötesinde ortak operasyon alanları açılmasını sağlayan koordinasyon zemini oluşmuş oldu. Güvenlik güçleri müşterek operasyonlarda yakaladıkları dinamizmi stratejik, operasyonel ve taktiksel seviyede faaliyet, coğrafya ve hedef odaklı operasyonlar ile hayata geçirdi. Böylelikle operasyonel öncelikler bu oryantasyonlara uygun olarak tasarlandı. Öyle ki PKK'nın sızma girişimleri terör eylemlerinin önlenmesinde bir öncelik olarak kabul edildi ve sızmanın kaynaklandığı bölgelere askeri müdahale edilmesine karar verildi. Böylelikle güvenlik güçleri sızma girişimlerinin yaşandığı Irak sınır hattında operasyonlar düzenlerken aynı zamanda Güneydoğu'da PKK'nın kırsal alandaki operasyonel ve taktiksel barınma alanlarını de hedef aldı. Birbirinden bağımsız fakat koordineli operasyonlar ile güvenlik güçleri, PKK'nın taktik ve operasyonel unsurlarını, işbirlikçi kadrolarını ve mali kaynakları ile lojistik sistemlerini hedef aldı. Daha da önemlisi tüm bu operasyonlar bir süreklilik arz ederek gerçekleştirildi. Şekil 6 operasyonlar sonucunda ölü ya da yaralı etkisiz hale getirilen terörist sayılarını, teslim olan terörist sayılarını, ele geçirilen silahları, etkisiz hale getirilen bomba yüklü araç ve EYP ile düzenlenen hava harekatı bilgilerini paylaşmaktadır. Operasyonlarda çoğunlukla teknik ve insan istihbaratıyla desteklenen müşterek hava ve kara harekatlarının gerçekleştirilmesiyle birlikte optimum başarı yakalanmakla birlikte İHA kullanımının terörle mücadele operasyonlarındaki rolü göz ardı edilmemelidir.

Darbe grişiminden itibaren gerçekleştirilen operasyonlarda 1.979 terörist ölü, 41 terörist yaralı ele geçirildi ve 414 terörist yakalanırken 328 terörist de teslim olmaya zorlandı. Çok sayıda silah, mühimmat, patlayıcı madde, yaşam malzemesi, uyuşturucu madde ve kaçak malın yanı sıra 3 bin 578 PKK işbirlikçisi de ele geçirildi. Ele geçirilen silahlar arasında Amerikan özel kuvvetleri tarafından Suriye'deki YPG unsurlarına tedarik edilen güdümlü tanksavar füzesi (AT-4, 9M113 Konkurs) ve MANPADS (SA-18) da yer almaktadır.

5. SETA/STM Terör Veri Tabanı

ŞEKİL 6: GÜVENLİK OPERASYONLARI

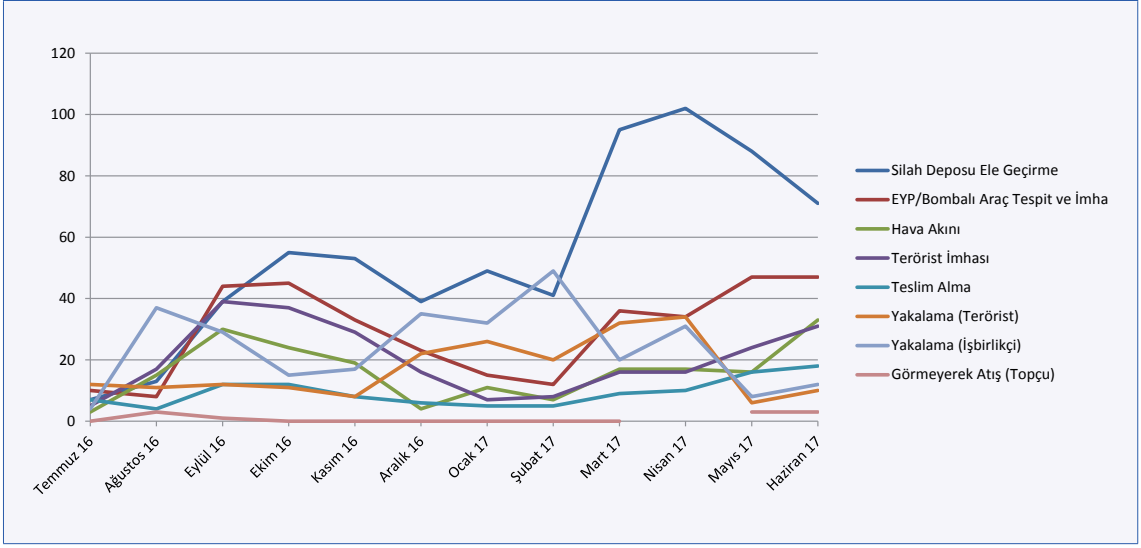

ŞEKİL 7: GÜVENLİK OPERASYONLARI

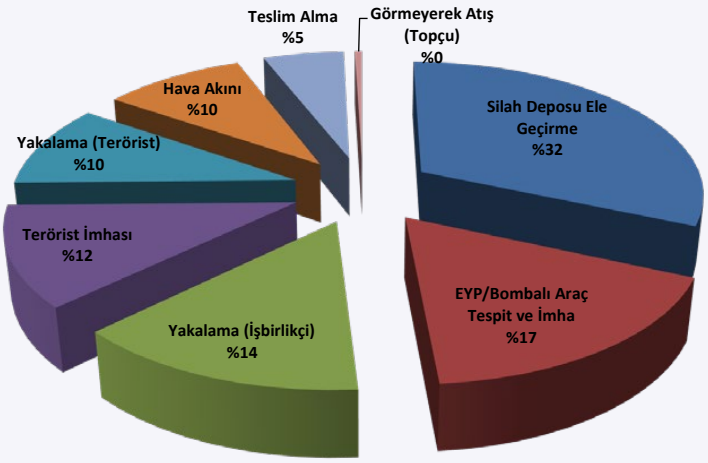

ŞEKİL 8: ETKİSİZ HALE GETİRİLEN PKK TERÖRİSTLERİ

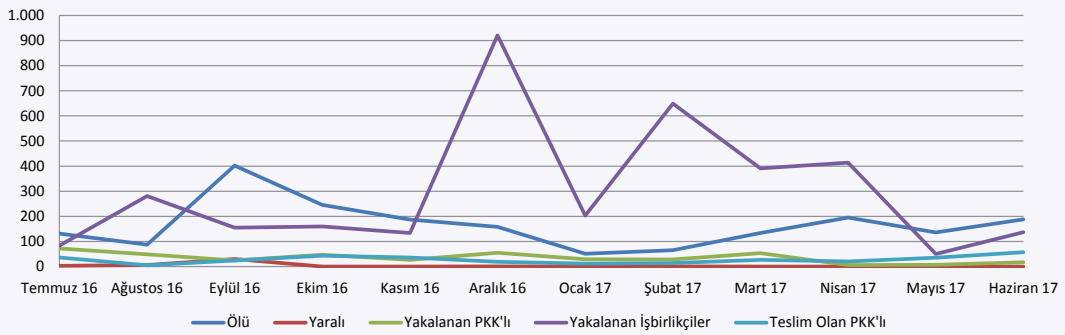

DARBE GİRİŞİMİ VE SONRASINDA DEAŞ İLE MÜCADELE

Darbe Girişiminden Önce DEAŞ'ın Stratejisinin Ana Parametreleri

DEAŞ, merkez üssü Irak ve Suriye'nin etrafında bulunan yakın coğrafyasında, temel olarak istikrarsızlık ve kaos yaratmayı amaçlayan bir örgüt olagelmiş ve buna ulaşmanın en kolay yolunu mevzubahis ülkelerdeki sosyal ve siyasi ihtilafları hedef almak olarak belirlemiştir. Bu sebeple Türkiye'nin siyasi ve sosyal kırılganlıkları DEAŞ tehdidine birincil derecede maruz kalmıştır. İkincisi DEAŞ Türkiye'nin turistik ve sembolik anlam taşıyan alanlarında veya uluslararası havalimanlarında büyük saldırılar düzenleyerek Türkiye'nin prestijini ve özellikle Batı gözündeki güvenilir bir ülke olma konumunu hedef almıştır. DEAŞ Türkiye'ye karşı gözdağı, provokasyon ve yıpratma gibi terör stratejilerini izleyerek kendisine karşı mücadele amacıyla ABD öncülüğünde kurulan uluslararası koalisyona verilen desteğin kesilmesini, Türkiye içinde ve etrafındaki coğrafyada örgütün terör faaliyetlerine karşı bir hareketsizlik politikası benimsenilmesini zorlamaya çalışmıştır.

Türkiye'nin DEAŞ ile mücadelesi kriminal bir boyutta başlamış ve zamanla kısmi askeri

müdaheleyi de içeren kritik bir savaşa dönüşmüştür. 15 Temmuz 2016'daki başarısız darbe girişiminin sonrasında ortaya çıkan bazı önemli gelişmeler DEAŞ ile mücadelenin dinamikleri üzerinde oyun değiştirici etkilerde bulunmuştur. Türkiye bu dönemde istihbarat üstünlüğünü ele geçirerek güvenlik güçlerinin hazırlılık, farkındalık ve operasyonellik seviyelerini artırarak ve yurt dışına yönelik askeri etkinliğini yaratarak dönüşen DEAŞ tehdidine karşı imkan ve kabiliyetlerini geliştirmiştir. Bu iyileşmelerin sayesinde DEAŞ'ın hem yurt içinde hem de Irak ve Suriye'de birçok önemli mensubu etkisiz hale getirilmiştir. Müşterek düzenlenen özel baskınlarla ülkedeki birçok terörist hücrenin çökmesi sağlanmıştır. Öte yandan DEAŞ'ın Türkiye'ye komşu topraklarını elinden almak suretiyle sansasyonel eylem gerçekleştirebilmesi için hayati önemi haiz sınır hattındaki lojistik faaliyetleri etkili bir şekilde sona erdirilmiştir. Aynı zamanda bu kayıp DEAŞ mensuplarının Türk topraklarına geçişlerini de ortadan kaldırmıştır. Fırat Kalkanı Harekatı'nın başladığı 24 Ağustos 2016'dan bu yana DEAŞ'ın Türkiye'de, Suriye topraklarından lojistik olarak desteklenen tek bir saldırı dahi gerçekleştirememiş olması, geçtiğimiz yılda Ankara'nın yürürlüğe koyduğu güvenlik tedbirlerinin etkinliğini kanıtlar niteliktedir.

DEAŞ en başta Türkiye'ye karşı bir pazarlık kozu elde etme gayesiyle gözdağı stratejisi izlemişti. Örgüt bu doğrultuda Musul'daki Türk Başkonsolosluğunu ele geçirmiş ve buradaki Türk misyonunda çalışan görevlileri rehin almıştı. DEAŞ'ın sınır hattında bazı Türk askerlerini kaçırması da bu güdüyle gerçekleştirilmiş saldırılardı. Bu tür saldırıların tekrar olmasının önüne geçmek için Türkiye en başından itibaren terör örgütüne karşı bir caydırıcılık kurmaya dönük bir güvenlik stratejisi oluşturdu. 2015 ve 2016 yıllarında Türkiye topraklarında yaşayan Suriyeli gazetecilere yönelik suikast saldırılarıyla karşı karşıya kaldı. DEAŞ geleneksel olarak propaganda ve enformasyon üzerinde hegemonya kurmaya ve bunu sürdürmeye hassas bir örgüt olması sebebiyle bu amaçlar doğrultusunda bir gözdağı stratejisi yürürlüğe koymuştu.[6] DEAŞ Türkiye'de Arapça yayın yapan muhalif Suriyeli bireylerin bu ülke içindeki mülteciler, muhtemel örgüt sempatizanları ve uyuyan hücreleri üzerinde olumsuz etki yapacağından endişelenerek bu yayıncılar üzerine korku salmaya çalıştı. Buna karşılık Türkiye propaganda ve enformasyon savaşını kazanmak için hem siyasi hem de dini boyutları olan bir DEAŞ karşıtı söylem oluşturdu.[7]

Haziran 2015'te Diyarbakır patlaması, Temmuz'da Suruç'ta ve Ekim'de de Ulus'da gerçekleştirilen intihar saldırıları DEAŞ'ın Adıyaman hücresi tarafından planlandı ve gerçekleştirildi. Bu saldırıların Türkiye'nin örgüte karşı güvenlik stratejisini caydırıcılıktan açık bir mücadeleye dönüştürmesi sonrasında yapılması tesadüf değildi. DEAŞ bu saldırılarıyla bir yıpratma stratejisini uygulamaya koyarak Türkiye'nin sosyal uyumunu hedef almak suretiyle ülkenin sertleşen tutumuna maliyet üretmeye çalıştı.[8] 2016'nın başında Sultan Ahmet Meydanı'nda, onu müteakip İstiklal Caddesi'nde DEAŞ militanlarının icra ettiği intihar saldırıları bu yıpratma savaşının devamıydı. Ancak bu saldırılarla DEAŞ'ın hedef seçimi bağlamında önemli kayışlar gerçekleştirdiği de not edilmelidir. Öyle ki örgüt bu saldırılarla ilk kez yabancı turistleri hedef almak suretiyle Türkiye'nin uluslararası alandaki prestijini ve güvenilir bir ülke durumunu zedelemeye çalıştı, ülkenin turizm potansiyeline zarar vermeyi ve onu özellikle Batı'dan izole etmeyi amaçladı.

Bu beş saldırının genel amacı Türkiye'yi etrafındaki DEAŞ faaliyetlerine karşı bir hareketsizlik politikası izlemeye ve uluslararası koalisyondan desteğini çekmeye zorlamaktı. Ancak bu isteklerle uzlaşmak yerine Türkiye DEAŞ top-

6. Andrew H. Kydd ve Barbara Walter, "The Strategies of Terrorism", *International Security*, Cilt: 31, Sayı: 1, (Yaz 2006), s. 51.

7. Mesela Diyanet İşleri Başkanlığı Ağustos 2015 ve Ekim 2016'da DEAŞ propagandasına karşı koymaya yönelik iki rapor yayınladı.

8. Kydd ve Walter, "The Strategies of Terrorism", s. 59-63.

raklarını ve örgüt lider kadrosunu askeri olarak hedef aldı, finansal kaynaklarını kesti, yurt içinde önleyici polis baskınlarını yoğunlaştırdı ve sınır güvenliğini sağlamlaştırdı. Dahası güvenlik kuvvetlerini sayı ve yetenek bağlamında geliştirerek, gerekli yasal düzenlemeleri yaparak ve halk arasında sosyal farkındalığı artırarak muhtemel hedeflerin gelecekteki DEAŞ saldırılarına karşı maruz konumunu azalttı. Türkiye tarafından alınan diğer önemli bir tedbir intihar saldırısı yelekleri yapımında kullanılan temel maddelerin tespiti ve DEAŞ militanlarının bunlara erişiminin engellenmesi yönünde yapılan çalışmalardır.

2016 Ocak'ta başlayan ve Mayıs'ta zirveye ulaşan Kilis'e yönelik roket saldırıları DEAŞ'ın provokasyon stratejisiydi.[9] Örgüt Türkiye'yi orantısız bir şekilde cevap vermeye zorlamak suretiyle ABD desteğinin olmadığı ve Rusya ile yaşanan krizin halen taze olduğu bir dönemde Türkiye'nin Suriye'ye erken bir askeri müdahale yapmasını istedi. Dahası Türkiye'nin irrasyonel askeri saldırılar yaparak Suriye'de DEAŞ kontrolünde bulunan masum sivillere zarar vermesini umdu. Buna karşın Türkiye askeri, diplomatik ve sosyal tedbirlerden harmanlanmış bir politikayla Suriye sınırından DEAŞ'ı makul bir derinliğe kadar temizleyecek bir askeri harekatın zeminini hazırlarken, kısa vadede esas olarak vatandaşlarını korumayı amaçladı. Dahası Kilis'e bir erken hava uyarı sistemi kuruldu, Suriye'de füze atışı yapılan DEAŞ mevzileri vuruldu ve ABD'ye koalisyona ait silahlı insansız hava araçlarını kullanarak DEAŞ unsurlarına karşı direkt operasyonlar yapması için baskı yapıldı.

Darbe Girişiminden Sonra DEAŞ'ın Terör Faaliyetleri

15 Temmuz darbe girişiminden sonra DEAŞ'ın Türkiye'ye yönelik genel terör stratejisi değişime uğramazken bazı taktiksel kayışlardan söz etmek mümkündür. Örgüt yabancı turistlere karşı gerçekleştirdiği bir dizi saldırıdan sonra 21 Ağustos'ta Gaziantep'teki bir kına gecesinde düzenlediği intihar saldırısıyla belirli sivil grupları hedef almaya geri dönmüştür. Yine de Gaziantep saldırısı tek başına bir strateji değişimi olarak nitelenemez zira Türkiye'deki önemli DEAŞ mensupları PKK yanlısı olarak algıladıkları gruplara karşı büyük terör eylemleri yapmak için her daim uygun fırsatları kollamışlardır.[10] Dolayısıyla 15 Temmuz'dan sonra DEAŞ saldırı örüntüsünde keskin bir değişimden söz etmektense somut kanıtlar örgütün Türkiye stratejisinin kademeli bir dönüşüm geçirdiğini işaret etmektedir.

DEAŞ, ABD desteğinin olmadığı ve Rusya ile yaşanan krizin halen taze olduğu bir dönemde Türkiye'nin Suriye'ye erken bir askeri müdahale yapmasını istedi.

DEAŞ'ın nihai Türkiye stratejisinin Haziran 2016'da gerçekleştirdiği Atatürk Havalimanı saldırısında vücut bulduğu ifade edilebilir.[11] DEAŞ tehdidinin bu dönüşümü anahtar önemdeki iki temayülden kaynaklanmaktadır: Birincisi dikkat çekici bir şekilde, artan oranda tecrübeli yabancı savaşçıların ve özellikle Kafkas kökenli militanların Türkiye saldırılarında kullanılmaya başlamasıdır. Havalimanındaki saldırıyı planlayan ve icra eden Kafkas hücresi DEAŞ'ın özel operasyon birimlerinden biridir ve veteran yabancı savaşçı Ahmet Çatayev tara-

9. Kydd ve Walter, "The Strategies of Terrorism", s. 51.

10. Türk Polisi tarafından elde edilen bilgiler ve Ankara Garı İddianamesi'ndeki ifadeler ışığında Yunus Durmaz'ın Suriye ve Irak'taki DEAŞ lider kadrosu ile sürekli bir temas ve bilgi paylaşımı içinde olduğu, PKK destekçisi olarak nitelediği Kürt sivillere saldırı için izin istediği bilinmektedir.

11. Bu terör saldırısının detaylı bir analizi için bkz. Murat Yeşiltaş, Rıfat Öncel ve Bilgehan Öztürk, "Turkey's Fight Against DAESH", *SETA Analiz*, Sayı: 23, (Kasım 2016).

ŞEKIL 9: 15 TEMMUZ 2016 SONRASI ŞEHIRLERE GÖRE OPERASYON YOĞUNLUĞU

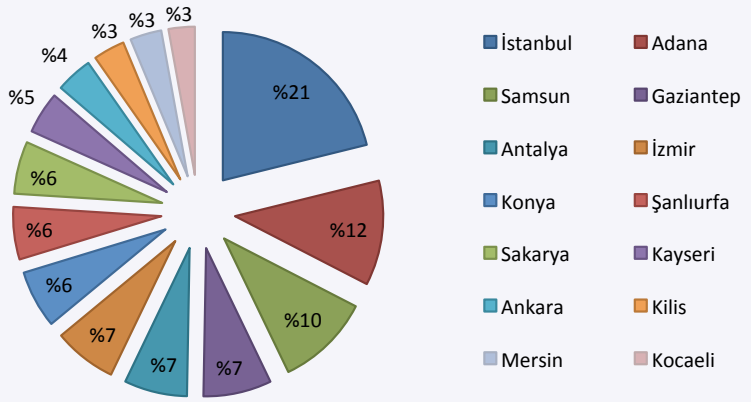

Grafik güvenlik güçleri tarafından en az 5 kez baskın yapılan illeri kapsamaktadır.

ŞEKİL 10: GÖZALTINA ALINAN DEAŞ MENSUPLARININ UYRUKLARI (HAZİRAN 2016-HAZİRAN 2017)

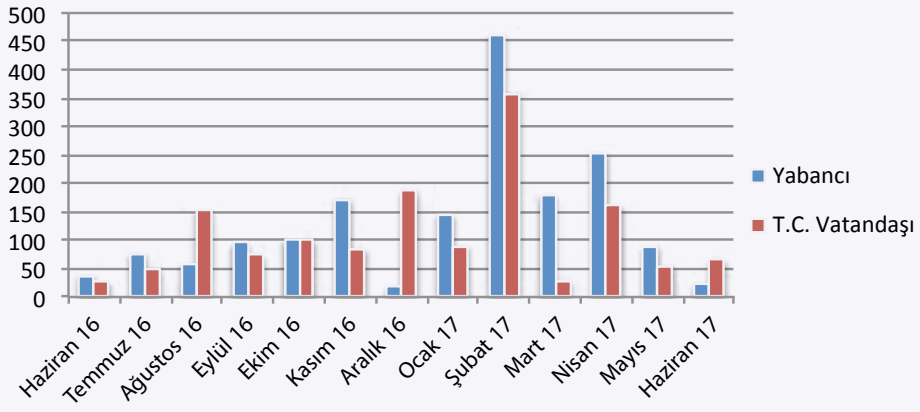

Açık kaynaklarda uyruk bilgisi yer almayan şüpheliler Türk vatandaşı olarak hesaplanmıştır.

fından yönetilmektedir.[12] Yabancı savaşçı probleminin bu şekilde yükselişinin temel nedeni sonuç alıcı güvenlik operasyonlarıyla, Türk vatandaşları tarafından yönetilen Adıyaman ve Gaziantep hücre yapılanmalarının çözülmesi ve bu baskınlarda Yunus Durmaz ve Mehmed Kadir Cabael gibi Türkiye'deki önemli örgüt liderlerinin tasfiye edilmesidir.

İkincisi Irak ve Suriye'deki büyük toprak kayıpları DEAŞ'ın tecrübeli militanlarının çatışma bölgelerini terk etme motivasyonlarını artırmış ve bunların Türkiye'ye geçmelerine sebep olmuşken, Fırat Kalkanı Harekatı'ndan sonra kaybettiği sınır hattından dolayı zayıflayan terörist lojistik hatlarını telafi etmek için DEAŞ, Türkiye içindeki uyuyan hücrelerini hızlı bir şekilde faal hale hale getirmiştir.[13] 2016 başından bu yana polis operasyonlarında gözaltına alınan yabancıların Türk vatandaşlarına oranının devamlı artması dikkate değer bir eğilimdir. Reina saldırısı bu yabancı savaşçı mobilizasyonu ile uyuyan

12. Hilal Öztürk, "Atatürk Havalimanı Saldırısını Çeçen Ahmet Çatayev Organize Etti Özel Kafkas Hücresi Gerçekleştirdi", *Karar*, 30Temmuz 2016.

13. Rıfat Öncel, "The Threat of Daesh Sleeper Cells and How to Restrain It", *The New Turkey*, 15 Mayıs 2017.

hücrelerin faalleştirilmesinin yıkıcı bir sonucudur. Bu durum DEAŞ lider kadrosunun savaş stratejisinde artık Türkiye'yi öncelikli büyük düşman olarak yeniden konumlandırması ve mensuplarından bu ülkeyi her fırsatta cezalandırmalarını istemesiyle direkt olarak alakalıdır.

Darbe Girişiminden Sonra Türkiye'nin DEAŞ ile Mücadele Stratejisi

İstihbarat Üstünlüğü

Darbe girişiminden sonra Türk güvenlik ve istihbarat bürokrasisi tarafından bilgi üstünlüğünün elde edilmesi ülkedeki DEAŞ hücrelerinin başarılı bir şekilde çözülmesini sağlayan en önemli faktör olarak ön plana çıkmıştır. İstihbarat etkinliği sayesinde DEAŞ'ın Türkiye'ye karşı geçtiğimiz iki senede en ölümcül silahı olan ve yüzlerce kişinin hayatını kaybetmesine sebep olmuş intihar saldırılarının önüne geçilmiştir. Örneğin 19 Ekim 2016'da Türk Polisi Ankara'nın Etimesgut ilçesinde bir daireye baskın yaparak canlı bomba olacak bir DEAŞ mensubunu etkisiz hale getirmiştir. Güvenlik kaynakları tarafından ismi Ahmet Balık olarak açıklanan terörist Rakka'da eğitim almış, Anıtkabir ve eski Meclis etrafında keşif faaliyetlerinde bulunmuştur.[14] Türkiye'nin özellikle Reina saldırısından sonra istihbarat kapasitesinde önemli bir artış sağladığı söylenebilir. Saldırıdan iki hafta sonra fail Abdulkadir Masharipov ile hem lider kadrosu hem de uyuyan hücrelerden destekçilerinin yakalanması DEAŞ hücreleri ve faaliyetleri hakkında eldeki bilgileri hızlı bir şekilde artırmıştır.[15]

Yüksek Seviye Operasyonellik, Hazırlılık ve Farkındalık

Türkiye'nin DEAŞ tehdit algılaması kriminal boyutta iken örgüte karşı yürütülen güvenlik operasyonlarından geleneksel olarak Terörle Mücadele (TEM) polisi sorumluydu. Zamanla güvenlik güçlerinin sıkı donanımlı ve intihar yeleği taşımasının yanı sıra profesyonel bir şekilde hafif silahları da kullanan militanlarla karşılaşmasıyla tehdidin ölümcüllüğü ve karmaşıklığı zirveye ulaştı. Türkiye bu dönüşüme tehdit algılamasını kritik bir seviyeye çıkarmak suretiyle güvenlik kuvvetlerinde operasyonellik, hazırlılık ve farkındalık seviyeleri yaratarak ve yükselterek veteran DEAŞ militanlarına karşı koyma ve bunları etkisiz hale getirme gayesiyle cevap verdi.

Geçtiğimiz sene istihbarat birimleri tarafından desteklenen özel operasyon formunda gerçekleşen müşterek güvenlik baskınlarının sayısında bir fırlama yaşandı. Bir DEAŞ intihar bombacısının etkisiz hale getirildiği Etimesgut'taki operasyonun TEM, Özel Harekat, İstihbarat ve Bomba İmha şubeleri tarafından müşterek icra edilmesi, terörist hücrelere karşı önleyici saldırılarda iş birliği ve koordinasyonun önemini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda son olarak 24 Haziran'da Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) ve TEM'in ortak operasyonunda Hatay'ın sınır bölgesinde ikisi canlı bomba olan beş DEAŞ militanının ele geçirilmesi de kayda değer bir başarıdır.[16]

DEAŞ'a Karşı Askeri Etkinlik: Fırat Kalkanı Harekatı

Gaziantep'teki terör saldırısı Türkiye'nin stratejik sabrını bitirerek Suriye'nin kuzeyindeki DEAŞ tarafından kontrol edilen topraklara yönelik hazırlanmakta olan askeri etkinliğini hızlandırdı. Gaziantep patlamasından yalnızca üç gün sonra başlatılan Fırat Kalkanı Harekatı Türkiye'nin DEAŞ ile mücadelesinde bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Harekat Türkiye'nin bölgedeki terör örgütlerine karşı genel terörle mücadele stratejisinin köşe taşı haline

14. Yüksel Temel, "Ankara'yı Kana Bulayacaklardı," *Sabah*, 31 Ekim 2016; "Ankara'da DAEŞ'li Bir Canlı Bomba Öldürüldü", *Yeni Şafak*, 19 Ekim 2016.

15. Murat Yeşiltaş ve Rıfat Öncel, "Türkiye'nin DEAŞ ile Mücadelesinde İç Cephe", *SETA Perspektif*, Sayı: 166, (Şubat 2017).

16. "Hatay'da Bombalı Saldırı Hazırlığındaki 5 Terörist Yakalandı", Anadolu Ajansı, 24 Haziran 2017.

gelmiştir. Harekat başladıktan sonra Reina saldırısına kadar DEAŞ tek bir eylem gerçekleştirememiş, toplam on aylık süreçte ise bir tek saldırı düzenleyebilmiştir ki bu saldırı fiziksel olarak Suriye'den desteklenmemiştir. Fırat Kalkanı Harekatı başlamadan önce DEAŞ'ın Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos'ta üst üste büyük terör saldırıları yapabilmesi düşünüldüğünde sınır hatlarından terör örgütlerinin temizlenmesinin terörle mücadeledeki devasa olumlu etkisi çok daha anlamlı hale gelmektedir.

Suriye'nin kuzeyinin DEAŞ'tan özgürleştirilmesi ve belirli bir derinliğe kadar kontrolün kazanılması örgüt unsurlarının bu alandaki faaliyetlerini etkin bir şekilde bitirmiştir. DEAŞ'ın dış özel operasyonlar birimi Türkiye'de yaşayan Suriyeli gazeteciler gibi belirli gruplara suikast vb. saldırılar yapma imkan ve kabiliyetlerini kaybetmişlerdir. Halbuki 2015 sonlarında bu suikastleri gerçekleştirdikten sonra DEAŞ'ın dış istihbarat birimi mensupları, Türkiye'den Rakka'ya kaçmayı başarmışlardı.[17] Ancak bu tarz dış operasyonlar bugün itibarıyla fiziksel olarak durdurulmuştur. Öte yandan Fırat Kalkanı Harekatı dönen yabancı savaşçılar için de önemli bir bariyer olmuştur. Bu savaşçılar saha tecrübeleri sayesinde yeni militan yetiştirme ve yönlendirme, taze radikal altyapılar ve hücre yapılanmaları teşkilatlandırma gibi faaliyetlerde bulunabileceklerdir. Ancak TSK'nın desteklediği Özgür Suriye Ordusu tarafından bu militanların Türkiye'ye geçiş güzergahları ve lojistik hatları önemli ölçüde kesilerek bu kritik tehdit bertaraf edilmiştir.

SONUÇ

Türkiye'nin terörle mücadele stratejisi 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında stratejik düzeyde ulusal güvenliği etkileyen sonuçlar ortaya çıkaran bir dönüşüm geçirdi. Türkiye bazı önemli gelişmelerden dolayı halihazırda terör örgütlerine karşı sahip olduğu üstünlüğü sağlamlaştırdı. Bu gelişmeler güvenlik bürokrasisi tarafından elde edilen istihbarat üstünlüğü, güvenlik güçleri arasında artan farkındalık, hazırlılık ve operasyonellik ile yurt dışında yeni ortaya çıkan askeri etkinlik olmak üzere üç ana tema çevresinde sınıflandırılabilir.

Binlerce FETÖ üyesinin Türk güvenlik güçleri, istihbarat kurumu ve yargı birimlerinden ihracı Türkiye'nin ulusal güvenlik tehditleriyle mücadele etkinliğini artırdı. Devletin güvenlik aygıtlarında yuvalanmış FETÖ üyelerinin yakın geçmişte devlet gücünü suistimal ederek meydana gelen hadiselerde gerekli önlemleri almadığı, gelen istihbaratları göz ardı ettiği ve belirli birimlerin hareketlerini engellediğine ilişkin güçlü işaretler bulunmaktaydı. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu Ocak 2017'de FETÖ'nün PKK ve DEAŞ'a istihbarat ve eylem desteği sağladığını vurgulamıştı. Öte yandan Şanlıurfa Emniyet Müdürü Eyüp Pınarbaşı da sınır bölgelerinde görevli FETÖ üyesi askerlerin DEAŞ mensuplarının Türkiye sınırından geçmelerine ve örgüt militanlarının özellikle Akçakale sınır kapısı vasıtasıyla Türkiye'ye önemli silah ve malzeme aktarmalarına göz yumduklarını belirtmişti.[18] PKK hususunda ise güvenlik operasyonlarının sonuçlarının, FETÖ'nün güvenlik kurumlarından tasfiyesinin etkili bir şekilde PKK unsurlarına karşı mücadele etmenin yolunu açtığını ortaya koyuyor.

Darbe girişimi sonrasında Türkiye'nin terörle karşı mücadele verimliliği hem FETÖ ihraçlarının olumlu etkisini hem de mücadele hazırlılık durumunu göstermektedir. Türk güvenlik bürokrasisi terör örgütleri ile mücadelede FETÖ üyelerinin tasfiye edilmesinin avantajlarını tecrübe etmiştir. Öte yandan darbe girişimi Türk güvenlik mimarisi için iki önemli gerekliliği or-

17. "Urfa'da Suriyeli Gazetecileri IŞİD'in dış İstihbaratı Öldürdü", Gazete Vatan, 31 Ekim 2015; "Şanlıurfa'da Suriyeli Gazetecileri Öldüren Işid'liler Güvenlik Kamerasında", Haberler, 16 Şubat 2016.

18. "PKK ve DAEŞ'e Sınırı FETÖ Açtı", *Sabah*, 15 Ağustos 2016; "FETÖ DEAŞ'a Göz Yummuş", Haber Vaktim, 22 Aralık 2016.

taya koymuştur; çoklu tehditlerle başa çıkma kapasitesini sağlamak ve kendi içinden çıkabilecek tehditlerin bertarafı. Birinci gereklilik bölgesel güvenlik ortamlarında konvansiyonel ve hibrid tehditlere karşı kapasitenin geliştirilmesi ile istihbarat, hukuki yaptırımlar ve askeri aktivitelerin terörle mücadele konsepti etrafında entegrasyonunu öncelikli kılmış görünmektedir. Kendi içinden ortaya çıkabilecek tehditlerle mücadeledeki başarı ise hizmete alımlarda şeffaflık ve terfilerde liyakat ilkeleri temelinde gerçekleştirilecek bir dizi reform adımları ile sağlanabilecektir.

15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında Türk güvenlik kurumları bir dizi güvenlik zorluklarıyla karşılaşmıştır. Bu zorlukların içerisinde Türk güvenlik güçlerinin mücadele hazırlılığını test eden terör örgütleri bulunmaktadır. Türkiye içinde ve dışında terörizm ile mücadele eden ana güvenlik kurumu Türk Silahlı Kuvvetleridir (TSK). Bu nedenle TSK'nın mücadeleye hazırlığı darbe girişimi içerisinde yer alan general ve amirallerin yüzde 44'ünün girişimin hemen ertesinde ordudan ihraç edilmeleri nedeniyle sorgulanmıştır. Ordudan çok sayıda FETÖ üyesinin ihraç edilmesinin, TSK'nın savaş gücüne olumsuz yönde yansıyacağı sıklıkla dile getirilen bir iddiadır. Ne varki beklentilerin aksine Türk güvenlik güçleri PKK ve DEAŞ unsurlarına karşı Ağustos 2016'dan beri daha etkin bir mücadele verirken Suriye'nin kuzeyine geniş çaplı bir sınır ötesi operasyon dahi düzenleyebilmiştir. Operasyonların verimliliği iki faktöre bağlanabilir: FETÖ üyelerinin güvenlik güçlerinden tasfiyesinin ardından engelleyici faaliyetlerinin ortadan kalkması ve hükümetin güvenlik kuruluşlarını süratli bir şekilde yeniden organize etmesi. İhraçlar sebebiyle terörle aktif olarak mücadele veren birimlerde sık sık rotasyon yaşansa da operasyonel sürekliliğin korunduğu ifade edilebilir. Bu analiz Temmuz 2016 darbe girişimi sonrası son bir yıl içerisinde PKK ve DEAŞ terör örgütleri ile mücadele stratejisine ilişkin Türk güvenlik güçlerinin mücadeleye hazırlılık durumunu aydınlatmayı amaçlamaktadır.

SETA

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org